

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

7. Glutinum Caritatis praefertur Clavis Timoris, & Funibus Retributionis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

utilius. *Glutino bonum est.* LXX. legunt: *Bona est consolidatio,* nempe, per *Glutinum.* Græcè *σώμβλημα,* id est, *commissura,* aut *conflatio.* Symmachus Aquila, & Theodo. habent, *ἐπι κολλησιν καλὸν ἔστιν:* *Ad cōglutinationem bonum est.* Eia igitur, *Glutino* utamur, & optimè partes connectemus.

ARTICULUS VII.

GLUTINUM CARITATIS

Præfertur Clavis Timoris, & Funibus Retributionis.

GLUTINO *bonum est.* Ne cete Vos DEO Vestro, *Glutino,* copulare *Glutino,* adhærete *Glutino.* *Glutino bonum est:* melius est *Glutino* conjungi, quàm aliis superius nominatis instrumentis. Explico & propo. Funes connectunt quidem, sed non est nexus durabilis, quamvis dura sit ac fortis funium alligatio. Clavi copulant durius & fortius: sed neque hæc est adeò longi temporis: nam ut funes usu deteruntur & putrescunt tempore, ita nullum quoque violentum est perpetuum. At *Glutino bonum est:* optimus conjungendi modus est per *Glutinum,* qui constans & indissolubilis. Vidistis aliquando in domus ædificatione fabros lignarios asseres asseribus jungere, stringere funibus, compingere clavis, copulare *Glutino.* quid permanet? clavos extrahunt, funes dissolvunt, soli *Glutino* fidentes. Dicam hoc ad mores accommodatius.

SUNT, qui se DEO conjungunt, & illi alligari vel necesse desiderant, sed Clavis id faciunt: Timore pœnam reformidant, damnari timent, judicium & justitiam sibi ob oculos ponunt: ideò Divina mandata servant, non famulaturi fortasse, nisi rictum illum draconis metuerent,

nisi

nisi plagas vererentur, nisi æternum væ à domestico suo Pædagogo continenter audirent. O plebeia pectora! Non est quidem malus Timor, etiam ille, qui ex cogitatione Judicii divini oritur, & ex pœnarum infernalium consideratione: immò bonus est & DEI donum: *Time*te, (a) inquit Salvator, *eum, qui postquam occiderit, poterit corpus & animam mittere in gehennam. Confige timore tuo carnes meas,* orabat DEO carus Rex: *à judiciis enim tuis timui.* Sed servile est obedire & famulari Domino plagarum metu, quem Caritas amandat. *Caritas,* inquit D. Augustinus Serm. 18. de verb. Apost. *pellit timorem pœnæ, & introducitur timorem castum: scilicet filialem.* Non diu servit, qui tantum verberum metu servit.

SUNT alii, qui DEO se alligant sed Funibus. Serviunt Numini Spe promissionum & retributionum: minus malè, si vitæ æternæ & bonorum cœlestium: quid si reperiantur, qui hujus mundi momentanæ & temporalis? quid si dicere audeant, tetram mihi incolendam Deus largiatur, de cœlo supernis que quæstionem non movebo: sibi illa reservet. O terræ filii! non est durabilis hic nexus. Erat ligatus Samson septem funibus nervicis necdum siccis, ut scribitur Judicum xvi. At, quàm primum audivit: *Philistin super te Samson,* rupit vincula, quomodo si rumpit quis filum de stupâ tortum sputamine, cum odorem ignis acceperit. Servias tu DEO ob spem divitiarum, honorum gloriæ, longæ vitæ consequendæ: prædico tibi, ad minimos mundi, carnis, Dæmonis insultus, rumpes vincula, quibus te DEO copulasti, quomodo si rumpat quis filû de stupâ tortum sputamine: & instar ferocientis equi, rupto freno, in quælibet scelerû fereris præcipitia, Mihi crede, ad minimam voluptatis titillationem, tanquam ad odorem ignis, omnis hæc

(a) Matt. x. Luc. xii. (b) Ps. cxviii.

hæc sparte materia evanescet? Qui non nisi salarii divini spe laborabat, se, non illum, cui operam impendit, quærit.

GLUTINO itaque adhærere DEO bonum est: & ponere in Domino Deo spem suam. (a) Glutino Caritatis, colla amoris, visco dilectionis, ut clamare possitis: *Quis nos separabit à Caritate DEI?* quis hoc *Glutinum* abradet? DEO si caritatis Glutino adhæseris, non adhærebit tibi sedes iniquitatis, non agglutinabit se tibi Mundus, non viscus illecebrarum carnalium te devinciet. Glutino si conjunctus DEO fueris, non timebis elatos in altum maris mundani fluctus, non metues aliis formidandas æquoris immensi procellas, non te deicient undarum ventorumque continuati incurfus: Rupi tuæ Glutino adhærens ridebis insanas & inanes ferocientis pelagi minas, saxo, in medio mari tutus. Rumpantur funes promissionum, extrahantur Clavi pœnarum, securus ingeminabis: *Glutino* adhærere Rupi bonum est.

CHRISTUS Servator noster funibus aliquoties ligari se permisit: in villâ Gethsemana, per viam, in Annæ palatio ad columnam, ad Crucem, ut manus pedesque extenderentur ad clavos suscipiendos; sed non permansit in funium ligatura: nam non est durabilis, nobis ad exemplum. Antiquissimis temporibus ad Crucem condemnati, sæpe alligabantur ad arborem vel stipitem funibus. Sic apud Ausonium in cupidine Crucifixo.

In excelso *Suspensum* stipite *Amorem*,
 Devinctum post terga manus, substrictaque plantis
 Vincula mœrentem, nullo moderamine pœna
 Adfigunt. ---- -- ----

Sic quoque Martyres sæpe arbori Palmæ affixi fuisse leguntur. (a) Et de S. Andrea Apostolo omnibus notum est,

(a) Psalmo LXXII. (b) Ad Rom. VIII, 35. (c) Septembris 24.

est, ac pictura constat. Sed nimis est visa fragilis alligatio. quare ad clauos est ventū. Quib⁹ licet Saluator Christus fixus etiam fuerit, tamen nō nisi pauculis horis, cū eodem die ad vesperum depositus fuerit à ligno, illam cōnexionem sustinuit; ut intelligas, violentam omnem adhesionem fragilem esse & dissolvendam. At idem, qui funes abiecit, & clauos excussit, adstringi nobis voluit indissolubili Gluti caritatis: *Caritate perpetuā dilexit nos.*

(*) O quam *Glutino bonum est!*

NATURA, quæ est Omnipotentis Architecti cooperaria, si quando aliquorum nunquam dissolvendam cōjunctionem molitur, non adhibet funes, nec infigit clauos, sed uritur Glutino quodam arcano, quod ego *Glutinum Natura* appellare soleo: & sic omnibus tacitè occipit: *Glutino bonum est.* Accipite exemplum. Inter corpora, quæ magnam hanc Molem, tanquam ingens corpus, seu membra quædam componunt, nempe, Elementa quatuor, nexum conciliare cogitabat, nullis potentia creatæ viribus disjungendum: circumspicienti instrumenta, occurrebant quidem vincula funium, & offerebant se clauis; sed hisce repudiatis, *Gluten* quoddam & viscus nativum coxit, quo corpora linivit. Inde factum, ut unum alteri tam arctè adhæreat, quasi nulla vi à se invicem divelli possint. & aërem aqua in altū sequatur, quam alioqui nulla artificis industria, per tubos & amfractuosos canales eò deduceret. *Glutino bonum est.*

IN Moralibus, ut significaretur copulatio indissolubilis, quæ est in marem & fœminam, Sacra-Scriptura inquit Genesis secundo, *Relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit uxori suæ.* Græcè est *προσκολληθησεται*: quod Tertullianus optimè reddit: *Conglutinabitur.* Inter Jonathan filium Saulis, & Davidem intima fuit cōnexio,

(*) *Ierem. xv. 31.*

nexio, & qua maior vix reperiri posse videretur inter duos affectuum consociatio, quæ eodem verbo à glutino formato exprimitur lib. i. Reg. xviii. *Anima Ionathæ conglutinata est anima David.* id est, Jonathas intimè ac terrimè Davidè diligebat, ita, ut videretur anima ipsius glutino affixa, & quasi in unum compacta cum anima Davidis, Huc spectat illud Jeremiæ xiii. ubi Deus suum cum Israhèle conjunctionem ex affectu paterno exprimit eadem phrasi: *Sicut adhaeret lumbare* (nempe balthus, vel cingulum ex lino, quo lumbi cinguntur) *ad lumbos viri, sic agglutinavi mihi domum Israhël, & omnem domum Iuda.* Ita symbolicè indicat conjunctionem conjugalem, quæ est intima. (a) *Glutino igitur bonum est.*

CLAVIS DEO junguntur, quos Timor adnectit. Non damno. Audio enim magnum in vitâ spirituali Doctorem ex cathedrâ invitantem: *Venite filii audite me, Timorem Domini docebo vos,* Ps. xxxvi. 12. Vox est hæc Magistri suum intimo complectentis affectu, inquit D. Basiliius, & ad discendam disciplinam paternâ commiseratione invitantis. Idem suadeo, idem clamo imperfectis, & cum eodem S. Patre horror, ut, dum se sentiunt à Dæmone ad peccatum allici, & jam ferè manus dare revocent ad mentem formidabile, & nulli hominû tolerabile Christiudicium. Salutaris omninò est Timor, & bonus clavus, quo configitur spes proflentis ad peccatum & concupiscentia detinetur. Salutaris procul dubio est Timor. *Initium enim Sapientiæ est Timor Domini,* Psalmo cx. Et, *qui timet Dominum nihil negligit,* Ecclesiastici vii. Salutaris est Timor: nam *qui timet DEUM convertetur ad cor suum,* Ecclesiastici xxi. *Timor Domini expellit peccatum,* Eccles. i. *Timor DEUM, & recede à malo* Proverb. iii. *Oculi Domini super iumentes eum, protector potentia, firmamentum virtutis, regum*

(a) Hieron. Præd. Ezechielis xvi.

ardoris, & umbraculum meridiani deprecationis & adiutorium casus: exaltans animam, & illuminans oculos, dans sanitatem, & vitam, & benedictionem Ecclesiastici xxxiv. Salutaris est Timor: nam qui timent Dominum, inquirent, quae placita sunt ei, preparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Ecclesiastici ii Salutaris est Timor, qui quasi clauatis carnibus, inquit Augustinus lib. 2. de doct. Christ. cap. 7. omnes superbia motus ligno Crucis adfigit. Auorum nostrorum ævo, ante pedes Alfonsi Ferrariæ Reguli mortuus concidit nobilis dynasta: & Papæ! exclamabat Dux, hoc me Monachum non faceret? quid diciturus, si Anastasium Imperatorem hæreticum fulmine ictum cum tota domo conflagrare vidisset? salutaris Timor.

SED *Glutino bonum est.* agnosco comparisonem inpositivo, & dico: Melior est Amor. Amor nativum est Gluten conjunctioni intimæ aptissimum. Quod Amor, dilectio, Caritas sit Glutenium, dubitare non possum, siquidem ita non obscure vocatur ab illo, qui naturam utriusque probè callebat, Psalmista David, apud quem lego: *Adhæsit Anima mea post Te: Psal. xlii. 9.* quod in originali est *Agglutinata*, quomodo habet S. Augustinus, & perpendit, docens, *Gluten esse Caritatem: post DEUM agglutinari animam illius, qui non consilio suo vult vivere, ne repellatur, sicut Petrus repellebatur, quando volebat consilium dare Christo passuro pro nobis, & iussus fuit redire post eum, Matthæi xvi. ut etiam sequens diceret, Agglutinata est Anima mea post Te.* Finxerunt antiqui nescio quas amicorum quasi consolidationes, agglutinationesq; inseparabiles, & indivisibiles; sed nulla par est illi, quam efficit *Gluten Caritatis*, DEUM inter & hominem ei de proximo amicum. *Adhæsit, seu, agglutinatus fuit DEO Præpheta David, ut commentatur S. Hilarius,*

Quinta Pars.

§§

non

non blandimentis seculi, non corporis vitiis amorem suum ab eo, caritatemque retrahentibus. Quod confirmat eo Pauli dicto celebri, Qui adhæret Deo, nempe, Glutino amoris, uno cum ipso spiritum effici: 1. Corinth. vi. 17. & Christi Domini oratione, qua suos sic unum effici petebat à Patre, quomodo ipse cum eo unum est, Joann. xvii. 11. unum autem tum in spiritu, tum in sanctissima Triadis naturâ, quæ Patri ac Filio communis, & indivisibilis partitionem haud patitur. Sic quadamtenus primorum in Ecclesiâ Christi credentium erat *cor unum*, & *anima una*, Act. iv. 31. quoniam agglutinabantur eadem caritate divinâ, eodemque bitumine lita erat Ecclesiæ Arca. Itaque caritatis Glutino conivctos esse proximi & multo magis cum Deo optimum est, Idcirco plenitudo legis, ac vinculum perfectionis, seu perfectissimum vocat Caritatem Apostolus. Quod considerans S. Augustinus, lib. de morib. Eccl. cap. 11. *Caritas*, inquit, *est virtus conivgens nos Deo, qui ipsum diligimus*, id est, Glutino arctissime copulamur, & ita copulamur, ut nihil omninò inveniri possit in cælo, vel in terris, quod hanc connexionem possit dissolvere.

QVIS nos separabit à caritate Christi, clamabat ardens ille Amator, stigmatibus amoris igniti notatus, tribulatione, an angustia, an persecutio? & post longum istiusmodi adversitatum catalogum, ne morte quidem exclusâ adjungit: *Certus sum, quia neque mors, neque vita neque Angeli, neque Principatus, neque Virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura aliquid poterit nos separare à Caritate, quæ est in Christo Jesu Domino Nostro. O vinculum plus quàm ferreum, & adamantinû quis nos separabit Glutino junctos? Nemo separat minando mortem*, scribit Augustinus, lib. de moribus Eccl. cap. 11. *Id ipsum enim quod diligimus mori non potest: nam Deus est*

at mors ipsa est non diligere DEVM. quod nihil est aliud, quam ei quicquam diligendo, atque sequendo praeponere. Nemo inde separat, pollicendo vitam: nemo enim ab ipso fonte separat, pollicendo aquam DEUS est fons vitae. Non separat Angelus: non enim est Angelus, qui non inherendo DEO nostra sit mente potentior. Non separat Virtus: nam si Virtus hic illa nominata est, qua aliquam potestatem in hoc mundo habet, toto mundo est omnino sublimior mens inherens DEO. Sin Virtus illa dicta est, qua ipsius animi nostri rectissima affectio est, favet, ut jungamur DEO. Si in nobis est Virtus, ipsa conjungit. Non separant instantes molestiae: hoc enim leviores illas sentimus, quo ei, unde nos separare moliuntur arctius inhaeremus. Nō separat promissio futurorum: nam quicquid boni futurum est, certius promittit DEUS: & nihil est ipso DEO melius qui jam profecto bene sibi inherentibus praesens est. Non separat altitudo, neque profundum. Etenim si haec verba scientia fortè altitudinem ac profunditatem significant, non ero curiosus ne sejungar à DEO: nec cujusquam me doctrina ab eo separat, ut quasi depellat errorem, à quo nemo profusus, nisi separatus erraret. Si verò, altitudine profunda superna & inferna hujus mundi significantur, quis mihi caelum polliceatur, ut à caeli fabricatore sejungar; aut quis terreat infernus, ut DEUM deseram, quem si nunquam deservissem, inferna nescirem. Postremo, quis me locus ab ejus caritate divellat, qui non totus ubique esset, si ullo contineretur loco. Non, inquit, separat alia creatura. O altissimorum mysteriorum virum!

GLUTINO bonum est. Quis nos agglutinatos separabit à Caritate DEI? vide dictionis emphasin, monet D. Chrysostomus, Hom. 54. in Gen. & latentem vim: vide amoris violenti furorem, vide caritatem inflammatam. Quid, inquit est, quod possit nos à Caritate DEI separare? Quid inter visibilia, quid inter invisibilia? deinde volens omnia enumerare, & simul manifestum facere desiderium, nullo freno inhibendum, quod erga Dominum gerebat, sub-

didit. Num afflictionum angustia? num fames? num
persecutiones? num nuditas? num periculum? num
gladius. O animam sanè furentem infania eâ, quæ con-
nentiæ mater est! Idem summus Orator perpendens ad-
hæsiōem illam per *Glutinum*, de quo Psalmista. *Adhæsiō*
anima mea post Te. Ubi & Hebræa (a) & Græca vox (b) vni-
potest, agglutinata fuit anima mea Tibi, & exaggeras vni-
verbi, quod in Græco habetur, κολληθηται, & quod divinus
Cantor, non tantùm dicat, animã appropinquasse, hanc
adhæsiōem comparat cum confixione clavorum, quã ieremias
per Timorem DEI configi carnẽ suam cupiebat; & cū arbore,
quæ profundas radices jecerit, ita ut nec vehementi pro-
cella, valeat agitari. Verũ, firmiorẽ designari adhæsiōem
per agglutinationẽ quàm per confixionẽ supra demon-
stratũ est. Quare Gaudentius Brixienſis agglutinationẽ
cum animæ DEO, de qua David, exponit de adhæsiōe,
quæ erit in cœlo per beatitudinem penitus inseparabilis.
GLUTINO bonum est. Discite Adolescentes, agglutinari
vos DEO: manere in Christo qui DEUS est, & homo, ut
& maneat ipse vicissim in vobis: & sitis sicut palmites in-
hærentes Viti, non per fidem solam sed per caritatem, &
mandati servationem, & observationem: ut sic, quod
Cyrillus monet, liceat dicere cuilibet vestrũm, adhæsiōem
anima mea post Te, Domine.

GLUTINO bonum est, Bonum est adherere DEO, & ponere in
illo spem suam. Cave igitur adhæreas meretrici, (i) carni, sensu-
sualitati, voluptati: vel adhareat in terra venter tuus: (k) sicut
anima pavimento: (l) vel tibi sedes iniquitatis: (m) & cor prae-
vium. (n) Ut autem adhareat DEO, & ei adglutinetis,
testimo-

(a) דבליח dauecha. (b) κολληθη. (c) S. Chry. hom 9. in 2. ad Thimo-
th. (d) Ps. 118. 120. (e) Gaud tract. 2. (f) Ioa. xv. 2. 4. 5. (g) Cyril.
lib. 10. in Ioan. cap. 16. (h) Psal. 72. 29. (i) Corin 6. 16. (k) Psal. 43. 21.
(l) Psal. 118. 15. (m) Psal. 93. 20. (n) Psal. 118. 15.

testimoniis ejus (a) adhære: & non recedas à vestigiis ejus, faciens mandata illius, juxta monitum Josue (b) & exemplo Regis Ezechiaë (c)

GLUTINO bonum est. Glutinum est Amor. Discite amare DEUM dulciter, amare prudenter, amare fortiter. Dulciter ne illecti, prudenter, (d) ne decepti; fortiter ne oppressi ab amore Domini avertamur. Ne mundi gloria, nec carnis voluptatibus abducamini, Dulcescat vobis præ his Sapiëntia Christus. (verba sunt melliflui Doctoris) Ne seducamini spiritu mendacii, & erroris, Lucescat vobis Veritas Christus. Ne adversitatibus fatigemini, confortet vos Virtus DEI Christus. Animum zelumque vestrum inflammet caritas, informet scientia, firmet constantia. Sit fervidus, sit circumspetus, sit invictus: nec teporè habeat, nec careat dissectione nec timidus sit. Itaque diligite DEUM vestrum toto & pleno cordis affectu, diligite tota rationis vigilância, & circumspetione, diligite ex tota virtute, ut nec mori pro ejus amore primescatis: quia fortis est, ut mors, dilectio, dura, sicut infernæ æmulatio. Sit suavis & dulcis affectibus vestris DEUS contra malè dulces vitæ carnalis illecebras, & vincat dulcedo dulcedinem. Purgate amorè vestrum, Adolescentes, consilio Patris Augustini, & aquam fluentem in cloacam, convertite in hortum. Væ tali amoris tuo, si vel suspiceris aliquid pulchrius, aut dulcius quàm est ille, à quo omne pulchrum & dulce. Sit non dulcis solum sed & fortis & constans amor vester, nec cedens terribus, nec succumbens laboribus. Ergo amate affectuò, circumspetè, & validè, scientes amorem, cordis affectuosum tantummodò dulcem esse, & vertibilem: circumspetum autem, nisi fortis sit, rationabilem esse, sed fragilè. Adjungatur ergo fortitudo. Sit vestra, usque ad finem vitæ fortis, ut mors dilectio. quod omnibus ex animo precor. VALETE.

S s ;

Le-

(a) Psal. 118, 31, (b) Jos. 22, 5. (c) Reg. 18, 6. (d) S. Bern. serm. 20. in Cant.

Legendus S. Bernardus Sermone de triplici coherentiâ Vinculorum, in quo docet, DEO aliquem conjungi & adherere, vel durè ac firmiter per Funes, id est, per memoriam honestatis, qua inest virtuti; aut promissionis; vel fortius & durius per Clavos ligneos ferreosq., qui est gehenna Timor; vel suaviter & securè per Gluten caritatis, juxta illud Isaia 41.7. GLUTINO BONVM EST.

S E R M O XIII.

V E C T I S

Architecti Christiani.

Verbum Dei.

A R T I C U L V S I.

Quale Instrumentum in Architecturâ sit vectis.

VERBUM DEI in Evangelio à Christo Domino comparatur semini: Exiit qui seminat semen suum, Lucae VIII. Quod quidem non Verbo scripto, sive de Scripturâ, sed de verbo prædicato, quod auditu percipitur, mihi persuadeo capi debere, ut in Concionum Dominicalium Tomo exposui. Sive autem dictum fuerit à DEO immediate sive ab ejus ministris, dictum appellatur. Quod quavis aptissimè conferatur cum semine, ut auctoritate celestis Magistri satis constat, tamen haud ineptè, ut existimo, comparabitur cum Instrumento quodam Architectonice edificatorie, quod reperio in indicibus instru-